

Horten kommune
Virksomhet plan og
utbyggingstjenester

Saksbehandler: Marit Synnes Lindseth
Direkte telefon: 330 85 108
Vår ref.: 08/10908 / 08/2361-2
Arkiv: FE-110
Deres ref.:

Dato: 28.03.2008

Miljøverndepartementet
Pb 8013 Dep

0030 OSLO

Høring - Utkast til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming

Vedlagt oversendes Horten kommunes uttalelse til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming.

Vi beklager at høringsfristen ved en inkurie ikke er overholdt. Vi håper likevel våre bemerkninger vil bli tatt i betraktning.

Med hilsen

Marit Synnes Lindseth
virksomhetsleder

Vedlegg:
Høringsuttalelse fra Horten kommune

Horten kommune

Vår ref. 08/5704
08/2361 - 1 / FE-110

Saksbehandler:
Marit Synnes Lindseth

Høring - Utkast til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Eldrerådet	26.02.2008	004/08
Rådet for funksjonshemmede	26.02.2008	007/08
Barnerådet	27.02.2008	003/08
Ungdomsrådet	27.02.2008	003/08
Hovedutvalg for bygg og regulering	04.03.2008	027/08

Vedlegg:

Dok.dato	Dok.ID	Tittel
18.02.2008	7161	Vedlegg

Administrasjonens forslag

1. Horten kommune stiller seg svært positiv til utkast til rikspolitiske retningslinjer om universell utforming som har som formål å klargjøre og sikre at hensynet til universell utforming blir ivaretatt i den kommunale og fylkeskommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven. Kommunen ser at retningslinjene bygger opp om nasjonale mål om at alle mennesker i hele landet skal ha like muligheter til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv, og at det skal legges til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne kan ivareta sine rettigheter og plikter som samfunnsborgere.
2. Definisjonen av hva som legges i universell utforming må være entydig for å gi riktige forventninger til løsningene. Horten kommune anbefaler derfor at definisjonen av universell utforming tas med i retningslinjene, ikke bare i veilederen til retningslinjene.
3. Horten kommune innser at retningslinjene vil innebære økte krav til ressurser og kompetanse fra kommunens side for å etterleve krav til kartlegging, medvirkningsprosesser og dokumentasjon. Kommunen pålegges et utredningsansvar/kartleggingsansvar av tilgjengelighetstilstanden for hele kommunen eller for det enkelte planområde. Retningslinjene må presisere kommunens rett til å kreve at forslagsstiller/utbygger gjennomfører en slik kartlegging knyttet til private reguleringsplaner.
4. Horten kommune avventer Miljøverndepartementets vurderinger av økonomiske konsekvenser av forslaget til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming. Dersom de økonomiske konsekvensen for kommunene skulle bli vesentlige, må statlige støtteordninger vurderes.

04.03.2008 Hovedutvalg for bygg og regulering

Vedtak:

1. Horten kommune stiller seg svært positiv til utkast til rikspolitiske retningslinjer om universell utforming som har som formål å klargjøre og sikre at hensynet til universell utforming blir ivaretatt i den kommunale og fylkeskommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven. Kommunen ser at retningslinjene bygger opp om nasjonale mål om at alle mennesker i hele landet skal ha like muligheter til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv, og at det skal legges til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne kan ivareta sine rettigheter og plikter som samfunnsborgere.
2. Definisjonen av hva som legges i universell utforming må være entydig for å gi riktige forventninger til løsningene. Horten kommune anbefaler derfor at definisjonen av universell utforming tas med i retningslinjene, ikke bare i veilederen til retningslinjene.
3. Kommunen skal ha primæransvaret for at retningslinjene blir lagt til grunn for planleggingen uavhengig av hvem som fremmer forslaget. Horten kommune innser at retningslinjene vil innebære økte krav til ressurser og kompetanse fra kommunens side for å etterleve krav til kartlegging, medvirkningsprosesser og dokumentasjon. Kommunen pålegges et utredningsansvar/kartleggingsansvar av tilgjengelighetstilstanden for hele kommunen eller for det enkelte planområde. Retningslinjene må presisere kommunens rett til å kreve at forslagsstiller/utbygger gjennomfører en slik kartlegging knyttet til private reguleringsplaner.
4. Horten kommune avventer Miljøverndepartementets vurderinger av økonomiske konsekvenser av forslaget til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming. Dersom de økonomiske konsekvensen for kommunene skulle bli vesentlige, må statlige støtteordninger vurderes.

Møtebehandling:

Alexander C. L. Edvardsen fremmet rådet for funksjonshemmedes tilleggsforslag til pkt.3:

Kommunen skal ha primæransvaret for at retningslinjene blir lagt til grunn for planleggingen uavhengig av hvem som fremmer forslaget.

Votering:

Administrasjonens forslag med Edvardsens tilleggsforslag enstemmig vedtatt.

26.02.2008 Rådet for funksjonshemmede

Rådet for funksjonshemmedes råd til hovedutvalget:

5. Horten kommune stiller seg svært positiv til utkast til rikspolitiske retningslinjer om universell utforming som har som formål å klargjøre og sikre at hensynet til universell utforming blir ivaretatt i den kommunale og fylkeskommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven. Kommunen ser at retningslinjene bygger opp om nasjonale mål om at alle mennesker i hele landet skal ha like muligheter til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv, og at det skal legges til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne kan ivareta sine rettigheter og plikter som samfunnsborgere.

6. Definisjonen av hva som legges i universell utforming må være entydig for å gi riktige forventninger til løsningene. Horten kommune anbefaler derfor at definisjonen av universell utforming tas med i retningslinjene, ikke bare i veilederen til retningslinjene.
7. Kommunen skal ha primæransvaret for at retningslinjene blir lagt til grunn for planleggingen uavhengig av hvem som fremmer forslaget. Horten kommune innser at retningslinjene vil innebære økte krav til ressurser og kompetanse fra kommunens side for å etterleve krav til kartlegging, medvirkningsprosesser og dokumentasjon. Kommunen pålegges et utredningsansvar/kartleggingsansvar av tilgjengelighetstilstanden for hele kommunen eller for det enkelte planområde. Retningslinjene må presisere kommunens rett til å kreve at forslagsstiller/utbygger gjennomfører en slik kartlegging knyttet til private reguleringsplaner.
8. Horten kommune avventer Miljøverndepartementets vurderinger av økonomiske konsekvenser av forslaget til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming. Dersom de økonomiske konsekvensen for kommunene skulle bli vesentlige, må statlige støtteordninger vurderes.

Møtebehandling:

Toril K. Eriksen fremmet følgende tilleggsforslag til pkt 3 som første setning:

"Kommunen skal ha primæransvaret for at retningslinjene blir lagt til grunn for planleggingen uavhengig av hvem som fremmer forslaget.

Votering:

Administrasjonens forslag med Eriksens tilleggsforslag enstemmig vedtatt.

27.02.2008 Ungdomsrådet

Ungdomsrådets råd til hovedutvalget:

Er lik administrasjonens forslag.

Møtebehandling:

Votering:

Administrasjonens forslag enstemmig vedtatt.

27.02.2008 Barnerådet

Barnerådets råd til hovedutvalget:

Saken tas til orientering.

Møtebehandling:

Fellesforslag:

Saken tas til orientering.

Votering:

Fellesforslaget enstemmig vedtatt.

26.02.2008 Eldrerådet

Eldrerådets råd til kommunalutvalget:

Er lik administrasjonens forslag.

Møtebehandling:

Votering:

Administrasjonens forslag enstemmig vedtatt.

SAKSOPPLYSNINGER

Bakgrunn

Miljødepartementet har oversendt utkast til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming til uttalelse. Formålet med retningslinjene er å klargjøre og sikre at hensynet til universell utforming blir ivare tatt i den kommunale og fylkeskommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven.

I tillegg til å angi fysiske krav som skal etterstrebes i planleggingen, inneholder retningslinjene bestemmelser om ansvarsforhold og saksbehandling. Det stilles i den forbindelse tydelige krav til blant annet medvirkning, kartlegging og dokumentasjon.

Frist for uttalelse er 15. mars.

Faktiske forhold

Nasjonale mål for universell utforming:

Rikspolitiske retningslinjer for universell utforming har utgangspunkt i nasjonale mål om at alle mennesker i hele landet skal ha like muligheter til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv. Det vil bli lagt til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne kan ivareta sine rettigheter og plikter som samfunnsborgere.

Universell utforming er en strategi for planlegging og utforming av produkter og omgivelser for å oppnå et inkluderende samfunn med full likestilling og deltakelse for alle.

Definisjon på universell utforming:

Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpasning og en spesiell utforming.

Med universell utforming menes en allmenngyldig utforming av hovedløsningen. I denne ligger at de samme løsningene skal kunne brukes av alle mennesker og være gode løsninger totalt sett. Tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne skal i størst mulig grad løses gjennom ordinære, generelle tiltak som en naturlig del av produktdesign, arkitektur, planlegging og service. Erfaringen viser at universell utforming ikke nødvendigvis er et fordyrende element dersom det er ivare tatt tidlig i planleggingsfasene, men kan bli vesentlig dyrere dersom utilgjengelige bygg og utemiljøer skal endres i ettertid.

Virkeområde og formål:

Retningslinjenes formål er i samsvar med plan- og bygningslovens § 1. Formålet med retningslinjene er å klargjøre og sikre at hensynet til universell utforming blir ivare tatt i den kommunale og fylkeskommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven.

Kommunen skal legge til rette for brukermedvirkning og tilegne seg nødvendig kunnskap. Kommunen skal sørge for at relevante organisasjoner, brukergrupper og enkeltpersoner gis anledning til å delta så tidlig som mulig i planprosessene. Det er viktig at rådene blir brukt, og at deres forankring i kommunen og samarbeide med planmyndighetene er organisert på en god måte.

Kommunen skal dessuten aktivt samarbeide med fylkesmannen og fylkeskommunen i arbeidet med universell utforming i planleggingen og sørge for at disse myndigheter deltar i en tidlig fase i planleggingen. Fylkesmannen og fylkeskommunen skal ivareta universell utforming i kommunens planlegging gjennom veiledning, uttalelser til kommuneplaner og eventuelle innsigelser.

Ansvarsforhold:

Rikspolitiske retningslinjer for universell utforming er ment å klargjøre ansvarsforholdet slik at det kan stilles krav til organisering av planarbeidet.

Kommunen skal ha primæransvaret for at retningslinjene blir lagt til grunn for planleggingen uavhengig av hvem som fremmer forslaget. Forslagstiller skal ha et selvstendig ansvar for medvirkning fra brukergrupper og enkeltpersoner, tilsvarende kommunens ansvar i pkt 4 c). Av hensyn til publikum er ansvaret for universell utforming anbefalt delegert til for eksempel planutvalg, teknisk utvalg eller lignende.

Kommunen skal foreta en vurdering av tilgjengelighetstilstanden i planområdet og/eller kommunen. Dette innebærer at kommunen må skaffe seg kunnskap om på hvilke områder det er behov for innsats. Ved innsendelse av planforslag i et allerede utbygget område skal kommunen på bakgrunn av kartleggingen også vurdere forbedringer. Kommunen skal vurdere behovet for å utarbeide egne retningslinjer og bestemmelser om universell utforming til kommuneplan, kommunedelplan, reguleringsplan og/eller bebyggelsesplan med vekt på krav til fysisk utforming.

Krav til fysisk utforming:

Avstand er en hindring for mange, særlig for personer med nedsatt funksjonsevne. I byer og tettsteder skal det etterstrebtes planlegging av ny utbygging knyttet til eksisterende sentra og knutepunkter i kollektivsystemet. Rikspolitiske retningslinjer for universell utforming understreker og forsterker prinsippene i rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging T-5/93, som også skal legges til grunn for planlegging.

Byggeområder skal planlegges utformet med tilfredsstillende atkomst til alle bygninger og med veier og gangveier som gir god framkommelighet for personer med nedsatt funksjonsevne. Planlegging av transportinfrastruktur skal omfatte hele reisekjeden, herunder tilførselsveier, holdeplasser, parkeringsplasser, gangarealer osv. Det skal legges særskilt vekt på tilgjengelighet til kollektive transportmidler. Det forutsettes at samferdselssektoren følger opp med krav til drift og vedlikehold av gater og fortau som gir tilfredsstillende framkommelighet hele året.

Ved planlegging av friområder og friluftsområder skal disse utformes slik at tilstrekkelige områder er tilgjengelige og brukbare for alle.

Innsigelse og klage:

Med bakgrunn i retningslinjene kan det fremmes innsigelse til kommuneplanens arealdel, reguleringsplan og bebyggelsesplan. Vedtak kan påklages fylkesmannen.

Lover og forskrifter

Retningslinjene skal legges til grunn for all planlegging etter plan- og bygningsloven. Retningslinjenes virkeområde er i samsvar med plan- og bygningslovens § 1. Retningslinjene kan danne grunnlag for innsigelse og klage.

For å sikre nasjonale mål om tilgjengelighet for alle, mener departementet at retningslinjene bør brukes i øvrig forvaltningsvirksomhet innen de rammer sektorlovene gir. Retningslinjene vil bli sett i sammenheng med øvrig arbeid med universell utforming, herunder oppfølging av Systemutvalgets utredning NOU 2005:8 Likeverd og tilgjengelighet.

Vurderinger

Administrasjonen ser svært positivt på formålet med retningslinjene om å klargjøre og sikre at hensynet til universell utforming blir ivaretatt i den kommunale og fylkeskommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven. Dette vil på sikt bidra til å sikre en målrettet utvikling og tilrettelegging av samfunnet for alle mennesker uavhengig av funksjonsevne.

Universell utforming som premiss for planleggingen, og med økt fokus på brukermedvirkning, vil sikre kvalitet og bedre løsninger for alle. Det vil dessuten være mer sannsynlig å komme fram til løsninger som er økonomisk gunstige enn hvis kravene kommer sent i planprosessen eller etter at utbyggingen er ferdig.

Utkastet til retningslinjer forutsetter at kommunen påtar seg et stort ansvar for å gjennomføre kartlegging og medvirkende planprosesser. Det forutsettes blant annet at kommunen bygger opp kunnskap og sikrer kompetanseoverføring til planleggere og utbyggere gjennom kurs og lignende. Krav og forventninger i retningslinjene vil derfor innebære økt ressursbruk fra kommunens side, noe som betyr at andre oppgaver må nedprioriteres eller nye ressurser må tilføres.

Det går ikke tydelig fram av retningslinjene om kommunen har rett til å kreve at utbygger utfører denne kartleggingen. Kommunen har per i dag ikke kapasitet til å utføre en slik kartlegging for hver reguleringsplan. Administrasjonen mener at kommunen må få myndighet til å pålegge utbygger denne kartleggingen knyttet til private reguleringsplanforslag. Kommunen vil da stå friere til å velge om kartleggingen skal gjennomføres i forbindelse med overordnede arealplaner eller kommunedelplaner, eller som en del av de enkelte reguleringsplanene.

Definisjonen av hva som legges i universell utforming må være entydig for å gi riktige forventninger til løsningene. Det er videre viktig å presisere at universell utforming skal være hovedløsningen, ikke bare et tillegg til hovedløsningen. Administrasjonen anbefaler derfor at definisjonen av universell utforming tas med i retningslinjene, ikke bare i veilederen til retningslinjene.

Økonomiske konsekvenser

Departementet vil foreta en nærmere vurdering av de økonomiske konsekvensene av forslaget til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming før Regjeringen tar endelig stilling til dette.

Det er på nåværende tidspunkt vanskelig å vurdere hvilke økonomiske konsekvenser retningslinjene vil få for kommunen. Forventninger og krav til kartlegging og medvirkningsprosesser vil sannsynligvis stille krav til økte ressurser (bemanningmessig og økonomisk) for kommunen.

Miljøkonsekvenser

Ingen spesielle.

Konklusjon/anbefaling

Rådmannen ser at de rikspolitiske retningslinjer om universell utforming bidrar til å klargjøre og sikre at hensynet til universell utforming blir ivaretatt i den kommunale og fylkeskommunale planleggingen etter plan- og bygningsloven. Retningslinjene bygger opp om nasjonale mål om at alle mennesker i hele landet skal ha like muligheter til å utvikle sine evner og leve gode og meningsfulle liv, og at det skal legges til rette for at personer med nedsatt funksjonsevne kan ivareta sine rettigheter og plikter som samfunnsborgere.

Rådmannen mener at definisjonen av hva som legges i universell utforming må være entydig for å gi riktige forventninger til løsningene. Horten kommune anbefaler derfor at definisjonen av universell utforming tas med i retningslinjene, ikke bare i veilederen til retningslinjene.

Retningslinjene vil innebære økte krav til ressurser og kompetanse fra kommunens side for å etterleve krav til kartlegging, medvirkningsprosesser og dokumentasjon. Kommunen

pålegges et utredningsansvar/kartleggingsansvar av tilgjengelighetstilstanden for hele kommunen eller for det enkelte planområde. Retningslinjene må presisere kommunens rett til å kreve at forslagsstiller/utbygger gjennomfører en slik kartlegging knyttet til private reguleringsplaner.

Rådmannen anbefaler at Horten kommune avventer Miljødepartementets vurderinger av økonomiske konsekvenser av forslaget til rikspolitiske retningslinjer for universell utforming før det gis endelig tilslutning til disse. Dersom de økonomiske konsekvensen for kommunene skulle bli vesentlige, bør statlige støtteordninger vurderes for å sikre at gjennomføring av planer og planprosesser kan skje i tråd med målsettingene.